

Tertium Preceptum

Et videtur scoto i. iij. di. xxvij. q. hoc sit diebus festiuis. ita q. oī die festiuo a potissime diebus dñicis a pñcipalibus festis tenentur se hō recolligere a dñi super omnia actualiter diligere a forte hoc determinat dñm mā datū illud. sabbata sactifices ut vnusquisqz maneat apd se recolligēdo se a ascendēdo i dñi suū. Et ecclia specificat hoc q̄tū ad missam audiēdā die dñico de cōse. di. i. m. i. s. **Quarto** i frigitur p eos qui nimis tarde in vigilia festi laborāt opē p hibita. a qui i die festo nimis cito laborāt nō scz i minato festo. **Rñ** aut q̄s teneatur festū inchoare vel t̄miare. **h. ray.** q. regulariter a vespera in vesperaz extr. e. oēs. **Festorum** tñ m̄tū a finis iuxta eoz qualitātē a iuxta diuisaz regionū cōsuetudines considerari dñt. Et sicut magnitudo dierz exigit celebri sic pzi⁹ incipere a tardi⁹ debere t̄minai vna racōe videtur extra. e. qm̄. **Quinto** offendunt p̄dicacōem in festo nō audiētes vel irridētes eos q̄ audiūt vel alios de h̄mōe t̄xtes a m̄sermone dormiētes. magna enī ē negligentia cibū corpōis per sex dies q̄rere a aie cibū per vna; horam fastidire. nullus ei pōt p̄cepta itelligere nisi discat. p̄dicatoz aut est doctoz di p̄cep

Capitulum Secundū

torz. **Sexto** offendūt superbi vestitu supfluo pōpulo hastiludis a filibz. **Septio** videntes auare a emētes mercatores a institores. **Octauo** luxuriosi cultu vestiu. seruis. tactibz. cātibz. a vrb. potissime choreis insistēdo ut cōpleāt luxuriosaz voluptatē. **Nono** gulosi pota cōibus vel comessacōibus se murgitantes a fercula nis lauta procurātes. **Decio** iracundi litigiosi a lufozes. **Vndecio** iudicis p̄sidentes sine cā vel pietate. **Duodecio** accidiosi q̄ dñm cultum ad quem tenentur putabmones missam a similia fastidiūt a triste audiūt. Et sic ptz de p̄hibitis in. iij. mādato

Capitulum Secundū

Secūdo vidēdū erit de isto qd̄ mādat affirmāue vicz. **Quinto** ut diem sabbati sactifices. nō enī sufficit a se h̄ibz abstimere s; oportz cultui d̄mo se applicae. **Vbi** nōndū q. festiuitas sc̄ificatur nouē modis. **Priō** in audiēdo missam a d̄ma offitia deuote. **Qui** ei ut rich. diē obmit tūt audire missam peccāt q̄ uē nisi sint ex aliqua rōbili causa legitie excusati. vñ d̄z de cōse. di. i. missas. **Die** dñico secularibz a forzōn clericis diē archidiaconus totas audire sp̄ali ordine p̄cipimus. ita ut ante

Tertū**Preceptū**

bñdictōes sacerdotis egredi po-
pulus nō p̄sumat. q̄d si fecerit ab
ep̄o publice cōfundatur id est
grauit̄ corripiantur vsq; ad ru-
borē vel excommunicentur. **A**ppa-
ratus ibi dic̄. hoc sup̄ missas p̄-
ceptū eē vñ q̄ dieb; dñicis mis-
sas nō audiūt cōn̄ hoc p̄ceptū
faciūt qz deum non sup̄ oia dili-
gūt in festiuitatib; dñicis a si-
milib; n̄ excusentur ut supra di-
ctū ē p̄cepto p̄mo. c. v. g. **E**t de-
bet̄ ibi deū sup̄ om̄ia diligē. **S**e-
cūdo s̄ctificatur festū p̄ audie-
cia; a lōem a collacōe; verbi
dñi in sermone. **T**ercō audien-
do vel ab audietib; q̄rendo q̄
excommunicetur q̄ festa a q̄ ieiū-
nia sint ncc̄io p̄ ebdomadā ce-
lebrāda a tenenda. **Q**uarto oīa;
emūdādō r̄mari ei tunc atten-
ti⁹ debet; xp̄ianus ql̄ic̄ deum of-
fendit p̄ ebdomadā a oīeī. sa-
tisfactōem p̄ pecc̄is ereq; a facē
bō similia. **vñ gre. in registro**
Dñico die a labore terreno cel-
sandū est atq; oīno oracōib;
insistenđū ut si q̄d negligētie
p̄ sex dies agitur die resurrecti-
ōnis dñice expiet̄. **Q**uinto attē-
te meditari d; hō d̄ma bñficia
sibi singularit̄ a alijs cōmūmē
miscricordissime collata que sūt
tā innumerabilē multa a tam
inestimabilē magna ut ingē-
tem flāmam caritatis accende-
re habeāt in corde meditātis a

Capitulū**Secūdu**

fic gr̄as agere d; p̄ talib; a p̄
virtutib; si q̄s fecit. meditetur
gaudia p̄rie. p̄as inferni. a mi-
serias mūdi ut sic suspir; ad eē-
na. **E**xēplo illi⁹ q̄ legit p̄ totū
tēpus vite sue in tribus libris
quoz p̄m⁹ erat rubrus in quo
legit caritate; a passionē xp̄i a
sanctorū. **S**ecūdo eāt niger in
quo legit penas inferni. **T**erci-
us aureus in quo legit gaudia
celi ac. **S**exto debem; orare de-
um beatam virginem a s̄ctos
ab eis velut pauperes suffragia
mēdicando cōtra vulnera ani-
me a contra hostē corpis a aie.
Septimo p̄ indulgencijs debe-
m; ambulare si deuo oīm oīru-
it vel quiete in vno loco p̄ cari-
tatis augmento p̄seuerā. **O**cta-
uo opa misericordie cozporalia
implere in leprosoz in hospi-
talib; apud etiā alios paupe-
nō min⁹ q̄ cristū visitādō q̄ ait
Quod vni ex minimis meis faci-
stis mihi fecistis. **E**lono opa
miscricordie spūalia op̄lē in for-
mādō de auditis vel lectis i scri-
ptura in morib; ancillas famu-
los. incolas dom⁹. maitū a pu-
eros q̄ talia ignorāt qz in defū-
talū mag; cecitas in eccl̄ia causa-
tur. **S**ecūdo nōnd q̄ seruire
op⁹ factū in festo excusare p̄nt
tria. aliqñ a toto. aliqñ a tātō.
p̄mo ncc̄itas. secūdo pietas. a
tercō operis paruitas. **P**rimo

Tertū**Preceptum**

excusat necitas. q̄ legē non habet. et sic multipliciter. **P**rio excusat q̄n̄ imminet piculū vite p̄ incurfū hostiū tunc licitū est pugnare p̄ sua aut cōmū tatis necia defensione. **S**icut fecit machabeus. i. mach. ij. **S**ic in bello iusto licet facere fossata et muros reparare. **S**ecūdo si hō esset in tali necitate cōstitutus q̄ p̄ defectū necessariorū corpis esset in piculo amissionis vite. nec possit aliū de suo defectu succurrere. tali esset licitū quodcūq; op̄ fuisse exercere p̄ vita p̄pria cōservanda aut aliterius. ido mach. xxij. x̄ps excusabat discipulos q̄ p̄p̄t necitatem cōfricabant spicis maib⁹ in sabbato. **T**ercō si immineret hōi necessitas egritudinis corporalis pōt in festo op̄ari licite opus corporale p̄tinēs ad salutē corpis p̄p̄rii vel alieni p̄curanda. ido medici possunt medicare et infirmi medicamē recipere. vñ x̄ps ioh. vij. arguendo iudeos dicit. **M**ihi indignum est q̄ totum hōies saluū faciā in sabbato. **S**ic enī bibimus et comedim⁹ in festo p̄pter salutē sic et medicamē appoi pōt vñ greg. ad ciues rōnos et p̄mittit de os. di. iij. puenit. **A**d me plātū ē a p̄rūsis hōib⁹ vobis p̄dicatum eē ut die dñico null⁹ detrat lauāi. **E**t si q̄dē p̄

Capitulum**Secūdū**

luxuria et p̄ voluptate q̄s lauāri appetit hoc fieri nec reliquo quolibz die cōcedim⁹. si autē p̄ necitate corpis hoc nec die dñico p̄hibem⁹. **E**t archidy. dicit sup̄ p̄ necitate ergo non licet lauāi in festiuis diebz nisi necitatis causa. **E**ad rācōe nec minuire sāguinē. nec barbā radere. nec vnq̄ulas sc̄dere p̄anos aut et calciamenta induim⁹ hijs diebz ea necitate q̄ et comedim⁹. **H**ec ille. **Q**uāto si imminet necitas vitandi rei exterioris dānū. ut si iacētibus segetibz in agro. aut feno in p̄tis et imminet tēp̄stas que talia corrum̄at. aut multū deteriōrī. aut forte abducatur a sole sepata. non sunt p̄hibēdi dñicere tollere in festis et in dēmtati sue p̄cauere vel adhuc stātib⁹ vuis in vitibus et superueiat frīg⁹ destrues. aut si ē v̄zifimilis timor de incurfū hostiū q̄ alio die h̄mōires destruerēt vel auferrent. aut etiā h̄vies circa collectiōez talū rez caperēt vel occiderēt tūc licet op̄ari dicit hostien. ne in modico momento p̄reat omoditas celestiprouisione cessā. patent illa p̄ x̄pm mach. xxij. dicēte. **Q**uis ex vob⁹ hō qui habuerit ouē et cecidit sabbato in foueā nōne tēbit et leuabit eā. **I**n simili enī casu licitum ē et indulto ecclē

dñicis a festiuis dieb; pter q̄
 in sumis et maioibus festiuitati
 bz. alletia piscari. ceruicia inua
 f. sai. et. ex. de ferijs. c. lic. **Q**ui
 to excusatur serui et rustici qui
 iusto metu oppelluntur a dñis ad
 laborandum festis dieb; nã si si
 ne cõpulsione p labore impetu
 tur nõ debet dñis obedire qz nõ
 est licitũ nec honestũ. dñi tam
 graui peccant. **S**imilit̄ q̄ ad du
 cunt in festis. census dñis sine
 cõpulsione vel necitate aliq̄ p
 tacta superi⁹ ad finem istũ vic;
 ut alijs dieb; pprijs et osuetis la
 borib; vacet. nõ oino excusan
 tur nisi arta necitas compellat
Similit̄ regulaes et sacerdot̄
 q̄ dñicis diebus absq; necitate
 quadrigant aut huiusmõĩ alia
 fatiunt qz alios corrupunt exẽplo
 et similia alijs faciendi occasioes
 dat. **S**imilit̄ excusatur vecto
 res mercũ ad mundanas remo
 tas vel ad loca remota aut alia
 rũ rez si sine graui in cõmodo
 nõ possunt dieb; festiuis vaca
 re ab eũdo aut quadrigando.
 idẽ vidẽ de cursoib; qui ex cau
 sa racõnabili a necitate diebus
 festiuis ad loca remota ambu
 lant a sine graui in cõmodo suo
 aut alioz vacare non possent.
g **S**exto excusari possunt mũ
 toes et vectoes pegrinorũ et suf
 ferratoes equorũ q̄ talia faciunt
 in festis. si hoc pncipalit̄ fatiunt

ppter necessitate eoz p quib;
 fatiunt talia et tũc etiã licite reci
 piunt salariũ pro laborib; su
 is. **S**i vtro fatiunt talia in festo
 pncipalit̄ ppter questum aut ppter
 improbã cupiditatem lucrãdi
 non videtur quõ debent excu
 sai. **S**i illi qui eos de talib; re
 quirunt excusantur si racõnabi
 lem hñt causam a necessariam
 a alias sibi non poterat prou
 dere. **H**ec omnia a illa i qnto mē
 bro dicta sũt finaliter vñb. in
 glosa **Rap.** **S**eptimo qui va
 dunt ad mercata que sũt domi
 nicis dieb; a alijs festis maxie
 pncipuis. si quis fatiat hoc non
 cõsuetudinarie sed aliqñ a p
 aliqua necessitate. nõ credo di
 cit idẽ qz peccet mõraliter. **S**i au
 tẽ hoc ducat in cõsuetudinẽ
 a fatiat ex cupiditate lucrãdi
 sic fatiunt mercatores qui ppter
 frequentanda mercata aut nu
 dmas vix aut nun q̄ intrant ec
 clesias suas credo qz peccat mor
 taliter. in mercata tñ q̄ sunt ex vi
 ctualibus necessarijs ad quem
 cũq; diem festũ de pane vñno
 carnibus et huiusmõĩ nõ credo
 illicita eẽ. aut de facili prohibẽ
 da dum tamen se ppter hoc nõ
 subtrahant a diuino fuitio hoc
 vñb. ibidẽ. **S**ed cũ dicitur h
 sit qz possit indulgeri homibus
 ut in dieb; festis laborent cũ ne
 cessitate artatur. **Q**uereres q̄s

Tertū **Preceptum**

dabit licētā istā. **h. scd; wil.**
q̄ ep̄s loci si om̄de adiri pos
sit alia/ sufficit simplicis sacer
dotis disp̄sacō discreti tñ. pos
set ec̄. eē tāta necitas a tā no
toia q̄ auctoitate p̄a possent
facere. **h; p** quāta necitate li
ceat opari in festis hoc potius
ad arbitriū hōm̄ et discreti viri
limitandū ē q̄ p̄ aliquā doctri
nā generalē dēterminād. **Se**
cūdo excusat in huiusmodi opib;
in festis pietas opis multipli
citer p̄io arare agros paupe
rū. a eis q̄ dirigare vel eis alio
mō laborare. **Si** enī dicit idē
ibidē in dieb; dñicis aut alijs
maiorib; solēnitatib; sc; festis
xp̄i. b̄ate virgims. et in dieb;
ap̄loz talia faciāt non vidē li
cētū sed ceteris festiuitatibus
lic; scq̄ cōsuetudinē regionis
quā scit ep̄s loci a nō r̄probat
si aut̄ dubitatur an sciat ep̄s
loci a sustineat. recurrere de
bet sacerdos ad ep̄m̄ ut super
hoc ab eo certificetur. **Ad** hoc
aut̄ ut talia licite sustineātur.
a licite fiāt opt; q̄ p̄ hōm̄i la
bore nō reuocētur laborātes a
dñis audiēdis que tenentur
audire. a q̄ talia p̄ncipaliter
fiāt p̄pter dñū et non p̄pter affe
ctū carnalē. aut spe remuneaci
onis terrene. i. pastu etiā hōim̄
a aialiu laboratiū a q̄ necitas
paupertatis illi? cui talia fiāt

Capitulum **Secūdu**

hoc videatur exigere sic etiā
exceptis p̄cipuis festiuitatib;
credo q̄ nisi sit phibitū aut cō
suetudinē contrariū liceat aliqd
opari circa edifica cōez ec̄iaz
a sacroz locoz et ad op̄ mi
nistroz ecclesie pauper̄ p̄ser
tū eoz qui redditi nō habēt
ita tñ q̄ labor nō perueiat ad
multā fatigacōnez; a tediū ex
diuturnitate labois. q̄ nō cre
do q̄ debāt in eis laborare per
totā diē. nec ad multā fatiga
cōez; nec debēt p̄pter huiusmōi
labore obmittere audiēcōnem
missē in tali festo. non ei debēt
dimittere id ad qd̄ tenētur p̄
pter aliud ad qd̄ nō tenētur.
h. de wilh. **Ter**cō excusat
interdū hūilitatē opis modici
tas vñ dicit idē. q̄ lic; non sit
licitū scribere aliquod grande
in die festo ut de sexterno ad
sexternū sic nec lic; alia opera
seruilia opari. **Scolares** tñ le
ctiōnes suas quas nō possunt
sine scripto memorie om̄eda
re scribere possunt. **Similiter**
hōm̄es q̄s stilo aut plūbo nō
uerūt scribere possunt ut credo
puto etiā q̄ studēdo q̄s in ali
q̄ libro possit corrigere si ali
quid corrigēdū sit. locare aut̄
opas suas. aut alienas cōdu
cere dieb; festiuis p̄pter corri
gēdos libros non est licitum
Et sicut d̄z de correctione libri

si pōt de laborib; alijs intelligi
 ut si q̄s nō intencōe ofsp̄rādi
 alias ut forte de ābulādo trāsir;
 ī die festo p vineā suā aut agrz
 ⁊ trāsēudo putget modicū qđ
 p incur ā manleat purgādū. ā
 reparet modicū de sepe q̄ in ali
 qua parte rupta aut inclinata
 fuit. aut iuxta vites eigat vnū
 palum vel duos incliatos. aut
 aliud puum faciat qđ sic trāse
 undo occurrat faciendum. **hxc**
willh. **Tercio** querer; quis
 vtrū xp̄ianus toto die festiuo
 obligatus sit habere aim recol
 lectū ⁊ se exercere in sup̄ nōtis
 nouē exercitijs. **Re.** q̄ licet illud
 ess; bonū nō tñ ē hō ad hoc ob
 ligatus virtute illius precepti
 ymo in multis casib; pōt se oc
 cupare exercitio operū exteriō
 rū eū a talibus distrahentiū ut
 cū necitas vrg; aut pietas sua
 suadet. ymo dicunt aliq̄ docto
 res ut cācellari; modern; q̄ in
 die festo pōt hō assumere sibi
 aliquā recreacōe; spatiū vel so
 laciu dūmō hoc sit sibi hōestū
 ⁊ talit̄ fiat ut non cōmittantur
 illa pccāp que offenditur deus
 ⁊ potissime mōelia ut sūt ebrie
 tates. piuria. rixe. desideria car
 nalia. vrba. opera aut carnia
 luxurie ⁊ cetēa similia que in di
 ebus festis sūt duplita peccata
Idem de choreis. ille vro auto
 ritates factozum que sonāt q̄

in diebus festis nihil nisi oracō.
 m̄ aut deo aut huiusmōi vacan
 dum sit ut dicit alexan. de hal.
 in suo. iij. intelligēde sunt q̄ ni
 hil cōnriūm vacationi d̄morū
 ā quod huiusmōi vacacōe; im
 p̄diat agēdū ē ut sūt opa serui
 lia phibita vbi non necitas vrḡ
 get nec suad; vtilitas. vn̄ t̄ hō.
 di. m. iij. di. xxii. q̄ lic; non te
 neatur hō toto die festo orare ⁊
 oib; hōis tenetur tñ se toto die
 obseruare pdoneū ad orandū. **Et**
 addit ibidē q̄ act; n̄rimonia
 lis lic; careat culpa tñ q̄ racōe;
 dep̄mit pp̄ carnalē delectacōe; ⁊
 hoie; ad spūalia tēdere non si
 mit. idē in dieb; festis ⁊ alijs i
 q̄b; ē p̄cipue spūalibus vacā
 dum non lic; p̄tere diugale de
 bitū. **Exēplū** vide paulo supra
 greg. dyalogoz p̄nti p̄cepto
 .c. i. f.

Capitulu Terciu

Tercio ad hoc manda
 tū memēto ut diē sab
 bati sanctifices reduci
 tur reuerencia et sanctificatio
 septem sacramētozum noui te
 stamenti. **Sic** enim sanctifican
 tur tempus ⁊ locus. ita sancti
 ficari debent septem sacramen
 ta de quibus in sequentibus di
 cetur latius q̄tum ad ea q̄ sunt
 necessaria. **Ubi** p̄mo nōnd; a
 q̄ scō; hugo. de factō victore